UZNESENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU (EÚ) 2021/1672

z 29. apríla 2021

s poznámkami, ktoré je neoddeliteľnou súčasťou rozhodnutia o absolutóriu za plnenie rozpočtu spoločného podniku pre iniciatívu pre inovačné lieky 2 za rozpočtový rok 2019

EURÓPSKY PARLAMENT,

— so zreteľom na svoje rozhodnutie o absolutóriu za plnenie všeobecného rozpočtu spoločného podniku pre iniciatívu pre inovačné lieky 2 za rozpočtový rok 2019,

— so zreteľom na článok 100 a prílohu V k rokovaciemu poriadku,

— so zreteľom na správu Výboru pre kontrolu rozpočtu (A9-0113/2021),

A. keďže spoločný podnik pre vykonávanie spoločnej technologickej iniciatívy pre inovačné lieky (ďalej len „spoločný podnik IIL“) bol zriadený v decembri 2007 na obdobie 10 rokov s cieľom výrazne zvýšiť efektivitu a účinnosť procesu vývoja liekov s dlhodobým cieľom, aby farmaceutické odvetvie vyrábalo účinnejšie a bezpečnejšie inovačné lieky;

B. keďže v dôsledku prijatia nariadenia (EÚ) č. 557/2014 v máji 2014 bol spoločný podnik pre iniciatívu pre inovačné lieky 2 (ďalej len „spoločný podnik IIL 2“) zriadený na obdobie do 31. decembra 2024; keďže v júni 2014 nahradil spoločný podnik IIL a stal sa jeho nástupcom s cieľom dokončiť výskumné činnosti podľa siedmeho rámcového programu a začať nový projekt v rámci programu Horizont 2020;

C. keďže Únia, ktorú zastupuje Komisia, a Európska federácia farmaceutického priemyslu a farmaceutických združení (ďalej len „priemysel“) sú zakladajúcimi členmi spoločného podniku IIL a spoločného podniku IIL 2;

D. keďže maximálna výška príspevku Únie spoločnému podniku IIL na obdobie 10 rokov je 1 000 000 000 EUR, ktoré sa uhradia z rozpočtu siedmeho rámcového programu, a zakladajúci členovia majú prispieť na prevádzkové náklady rovnakým dielom, pričom každý z nich má poskytnúť príspevok nepresahujúci 4 % celkového príspevku Únie;

E. keďže maximálna výška príspevku Únie spoločnému podniku IIL 2 na obdobie 10 rokov vrátane prostriedkov Európskeho združenia voľného obchodu je 1 638 000 000 EUR, pričom táto suma má byť vyplatená z rozpočtu programu Horizont 2020, a členovia – okrem Komisie – majú prispievať na 50 % prevádzkových nákladov, a to peňažnými alebo nepeňažnými príspevkami, alebo ich kombináciou vo výške, ktorá zodpovedá finančnému príspevku Únie;

Rozpočtové a finančné riadenie

1. na základe správy Dvora audítorov poznamenáva, že účtovná závierka spoločného podniku IIL 2 za rok ukončený 31. decembra 2019 vyjadruje verne zo všetkých významných hľadísk finančnú situáciu spoločného podniku IIL 2 k 31. decembru 2019, ako aj výsledky jeho transakcií, peňažné toky a zmeny jeho čistých aktív za vtedy ukončený rozpočtový rok v súlade s jeho nariadením o rozpočtových pravidlách a účtovnými pravidlami, ktoré schválil účtovník Komisie; konštatuje, že podľa správy Dvora audítorov sú príslušné transakcie zo všetkých významných hľadísk zákonné a správne;

2. berie na vedomie, že konečný disponibilný rozpočet na rok 2019 vrátane opätovne zahrnutých nevyužitých rozpočtových prostriedkov z predchádzajúcich rokov, pripísaných príjmov a prerozdelení do nasledujúceho roka predstavoval 261 371 750 EUR vo viazaných rozpočtových prostriedkoch (z toho 255 561 977 EUR z rozpočtu Únie) a 231 316 906 EUR v platobných rozpočtových prostriedkoch (z toho 221 519 271 EUR z rozpočtu Únie); konštatuje, že plnenie viazaných rozpočtových prostriedkov dosiahlo 99,17 % a platobných rozpočtových prostriedkov 96,33 %;

3. konštatuje, že z príspevkov vo výške 1 000 000 000 EUR, ktoré mali súkromní členovia odvetvia poskytnúť na prevádzkové činnosti spoločného podniku IIL, spoločný podnik IIL oznámil a potvrdil do konca roka 2019 nepeňažné a peňažné príspevky od súkromných členov vo výške 710 478 000 EUR, konkrétnejšie nepeňažné príspevky vo výške 688 580 000 EUR a peňažné príspevky vo výške 21 898 000 EUR; poznamenáva, že v roku 2019 bol objem potvrdených žiadostí o preplatenie nákladov, ako aj nepeňažných príspevkov v porovnaní s rokom 2018 výrazne nižší, pretože počet projektov spoločného podniku IIL sa znižuje s ukončením projektov; konštatuje, že do konca roka stále prebiehalo 11 projektov z celkového počtu 59 projektov podľa siedmeho rámcového programu;

4. konštatuje, že miera využitia platobných rozpočtových prostriedkov spoločného podniku IIL na projekty siedmeho rámcového programu bola 97 %;

5. konštatuje, že z 1 425 000 000 EUR nepeňažných a peňažných príspevkov, ktorými má na prevádzkové činnosti spoločného podniku IIL 2 prispieť priemysel, boli oznámené a potvrdené nepeňažné príspevky vo výške 202 598 000 EUR a peňažné príspevky vo výške 15 554 000 EUR a že okrem toho boli oznámené a potvrdené peňažné príspevky vo výške 5 662 000 EUR a nepeňažné príspevky vo výške 8 203 000 EUR od pridružených partnerov;

6. konštatuje, že v dôsledku toho na konci roka 2019 celkové príspevky priemyslu a pridružených partnerov na činnosti spoločného podniku IIL 2 v rámci programu Horizont 2020 dosiahli 232 017 000 EUR v porovnaní s finančnými príspevkami EÚ vo výške 423 743 000 EUR; pripomína, že v Komisia v priebežnom hodnotení spoločného podniku IIL 2 zdôraznila nedostatok transparentnosti, pokiaľ ide o spôsob výpočtu nepeňažných príspevkov priemyslu; opakuje preto svoje predchádzajúce požiadavky na podrobné informácie o nepeňažných príspevkoch priemyslu, najmä o druhu nepeňažných príspevkov a ich príslušnej hodnote;

7. konštatuje, že v rámci spoločných podnikov existujú rôzne postupy prijímania finančného príspevku od súkromných členov spoločného podniku; žiada harmonizáciu výpočtu nepeňažných príspevkov v rámci spoločných podnikov; domnieva sa, že spoločný postup by mal zabezpečiť transparentné a účinné metódy hodnotenia, ktorých výsledkom bude skutočná hodnota príspevku; vyzýva Dvor audítorov, aby skontroloval audity vykonané nezávislými externými audítormi; požaduje tiež primeraný právny rámec, ktorým sa zabezpečí, aby sa požadovaná výška finančného príspevku dosiahla do konca spoločných podnikov, poznamenáva tiež, že právny rámec by mohol zahŕňať požiadavky na súkromný príspevok, ktorý sa má vyplatiť pred príslušným príspevkom Únie alebo súčasne s ním;

8. konštatuje, že pokiaľ ide o rozpočet spoločného podniku na rok 2019, ktorý je k dispozícii na projekty v rámci programu Horizont 2020, miera čerpania viazaných rozpočtových prostriedkov bola 100 % a platobných rozpočtových prostriedkov 98 %; konštatuje, že koncom roka 2019 bolo 79 z celkového počtu 83 prebiehajúcich projektov spoločného podniku IIL 2 financovaných v rámci programu Horizont 2020;

9. poznamenáva, že podľa správy Dvora audítorov po vykonaní viacerých nápravných opatrení spoločný podnik IIL 2 v roku 2019 výrazne zlepšil plánovanie a monitorovanie svojej potreby nových platobných rozpočtových prostriedkov; poznamenáva však, že podnik musel vrátiť viazané rozpočtové prostriedky na rok 2019 vo výške 139 100 891 EUR do rozpočtu Únie z dôvodu nižšieho počtu tém vo výzvach na predkladanie návrhov v pláne práce na rok 2019; okrem toho konštatuje, že podľa správy Dvora audítorov z dôvodu výslednej zníženej potreby hodnotiacich expertov spoločný podnik IIL 2 použil len 2 821 000 EUR (alebo 49 %) z rozpočtu na rok 2019 vo výške 5 799 000 EUR, ktorý je k dispozícii na výdavky na infraštruktúru (rozpočtová hlava 2); vyzýva spoločný podnik ILL2, aby ďalej zlepšoval plánovanie a monitorovanie svojich platobných a viazaných rozpočtových prostriedkov;

10. je znepokojený tým, že priemysel vykonáva výlučnú kontrolu nad prioritami spoločného podniku IIL 2, že iba priemysel vypracúva strategické programy a ročné pracovné plány a privatizuje výsledky a údaje týkajúce sa projektov financovaných z verejných prostriedkov;

11. je pobúrený tým, že priemysel, ktorý prijíma rozhodnutia spoločne s Komisiou v rámci spoločného podniku IIL 2, zablokoval návrh Komisie z roku 2018 na začlenenie epidemiologickej prípravy (t. j. predvídanie a príprava epidémií, ako je pandémia spôsobená ochorením COVID-19) do rozsahu činnosti spoločného podniku IIL 2; vyjadruje znepokojenie nad tým, že priemysel odmieta zverejniť kľúčové dokumenty, ako sú návrhy projektov, granty alebo projektové dohody; v tejto súvislosti pripomína, že tieto dokumenty sa týkajú projektov financovaných z verejných prostriedkov; s poľutovaním konštatuje, že uvedené problémy sú čiastočne logickým dôsledkom štruktúry a mechanizmov tohto verejno-súkromného partnerstva;

Výkonnosť

12. konštatuje, že spoločný podnik IIL 2 má 10 kľúčových ukazovateľov výkonnosti, ktoré boli po prvýkrát sledované a oznámené v jeho výročnej správe o činnosti za rok 2018, čo v prípadoch, v ktorých to bolo relevantné, zahŕňalo aj zber údajov od spoločného podniku IIL; konštatuje, že z analýzy kľúčových ukazovateľov výkonnosti vyplýva, že projekty spoločného podniku IIL 2 sú v súčasnosti, konkrétne v polovici cyklu programu spoločného podniku IIL 2, na dobrej ceste k dosiahnutiu stanovených cieľov a sú schopné vytvárať inovácie a zistiteľné vplyvy, a to aj napriek zložitému a dlhodobému charakteru projektov; konštatuje, že pokiaľ ide o dlhodobejšie výstupy a vplyv jeho programov, spoločný podnik IIL 2 vykonal v roku 2019 významné posúdenie sociálno-ekonomického vplyvu 44 projektov spoločného podniku IIL, ktoré boli dokončené; vyzýva spoločný podnik IIL 2, aby posúdil aj environmentálny vplyv svojich projektov; okrem toho konštatuje, že spoločný podnik IIL 2 zhromažďuje údaje na podávanie správ na základe príslušných štandardných kľúčových ukazovateľov výkonnosti programu Horizont 2020;

13. berie na vedomie záverečné hodnotenie Komisie týkajúce sa spoločného podniku IIL, z ktorého vyplýva, že „nemožno zistiť žiadne sociálno-ekonomické prínosy vyplývajúce z činností spoločného podniku IIL“, nenašli sa žiadne príklady „prinášajúce pacientom nové, bezpečnejšie a účinnejšie liečebné postupy alebo produkty“ ani nedošlo k skráteniu času potrebného na vývoj produktu; okrem toho sa v hodnotení dospelo k záveru, že témy výskumu, ktoré sú „bližšie verejnému záujmu než témy, ktoré určil priemysel“, možno lepšie identifikovať v rámci širšieho výskumného programu, a to pri „nižších nákladoch pre verejný rozpočet“;

14. je znepokojený tým, že v priebežnom hodnotení spoločného podniku IIL 2, ktoré Komisia vykonala v roku 2017, sa dospelo k záveru, že k dnešnému dňu „nemožno povedať, že IIL prináša pacientom nové, bezpečnejšie a účinnejšie liečebné postupy alebo produkty“ a že v tejto súvislosti „je ťažké preukázať pridanú hodnotu IIL pre pacientov a spoločnosť vo všeobecnosti“;

15. konštatuje, že spoločný podnik IIL 2 by sa mal intenzívne zameriavať na oblasti, v ktorých existuje veľká potreba verejného zdravia, a na priority svojho strategického výskumného programu; konštatuje, že v roku 2019 spoločný podnik IIL 2 zverejnil tri výzvy na predkladanie návrhov s celkovým počtom 10 tém a podpísal 29 dohôd o grante na nové projekty, čím rozšíril svoju pôsobnosť do nových oblastí v rámci farmaceutického priemyslu a súčasne posilnil svoje väzby s inými odvetviami, ktoré sú zapojené do výskumu a inovácií v oblasti zdravia;

16. je znepokojený tým, že spoločný podnik IIL 2 financoval niekoľko projektov, ktoré umožnili farmaceutickému priemyslu lobovať u regulačných orgánov v Únii s cieľom oslabiť normy posudzovania bezpečnosti nových liekov a urýchliť vydávanie povolení na uvedenie na trh; vyzýva spoločný podnik IIL 2, aby orgán udeľujúci absolutórium oboznámil s podrobnosťami o nákladoch vzniknutých na príslušné projekty;

17. vyzýva Komisiu, aby zabezpečila, že budúci program činnosti spoločného podniku IIL 2 bude rešpektovať aj program EU4Health stanovený v nariadení (EÚ) 2021/522 ([1]) a všetky ostatné stratégie Únie v danej oblasti;

18. konštatuje, že podľa správy Dvora audítorov na konci roka 2019 bola miera plnenia programu Horizont 2020 na úrovni 75 %, pokiaľ ide o verejné výzvy na predkladanie ponúk na činnosti pridelené spoločnému podniku IIL 2;

19. požaduje, aby spoločný podnik IIL 2 preskúmal svoju komunikačnú stratégiu s cieľom zabezpečiť, aby príslušné zainteresované strany boli oboznámené s jeho poslaním, činnosťami a dosiahnutými výsledkami;

20. konštatuje, že hodnota pákového efektu spoločného podniku IIL 2 v roku 2019 bola 1,03; so znepokojením poukazuje na to, že táto miera je nižšia, ako sa očakávalo; vyzýva spoločný podnik IIL 2, aby prijal opatrenia na splnenia cieľa;

21. víta to, že podľa výročnej správy o činnosti spoločného podniku IIL 2 za rok 2019 kľúčové ukazovatele výkonnosti týkajúce sa rodovej vyváženosti v roku 2019 ukazujú, že 51 % celkového počtu zamestnancov pracujúcich v projektoch spoločného podniku IIL 2 tvorili ženy, 27 z 89 projektových koordinátorov projektov spoločného podniku IIL 2 v roku 2019 boli ženy a že ženy predstavujú 45 – 60 % poradcov a odborníkov, ktorí vykonávajú hodnotenia a analýzy, a pracujú vo vedeckom výbore;

([1]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/522 z 24. marca 2021, ktorým sa zriaďuje akčný program Únie v oblasti zdravia („program EU4Health“) na obdobie rokov 2021 – 2027 a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 282/2014 (*Ú. v. EÚ L 107, 26.3.2021, s. 1*).

22. vyzýva Komisiu a Dvor audítorov, aby poskytli dôkladnú metódu sledovania výkonnosti s cieľom vyhodnotiť pridanú hodnotu spoločného podniku IIL 2 a posúdiť jeho sociálny vplyv a vplyv na zamestnanosť, ako aj jeho vplyv na trh; výsledky hodnotenia by sa mali použiť na budúce financovanie alebo na prerozdelenie finančných prostriedkov Únie;

23. poznamenáva, že otázka práv duševného vlastníctva sa musí riešiť vo všetkých zmluvách, ktoré môžu viesť k zamýšľanému výstupu alebo výsledku plnenia; pripomína, že cieľom práv duševného vlastníctva je ochrániť práva jednotlivých tvorcov, ale tiež poskytnúť podrobné informácie o tom, ako sa budú tieto práva uplatňovať v budúcnosti; konštatuje, že keďže činnosť je čiastočne financovaná z verejných prostriedkov, výsledky by mali byť transparentné a prístupné verejnosti; vyzýva Komisiu, aby navrhla právny rámec týkajúci sa práv duševného vlastníctva a ich uplatňovania na trhu vrátane osobitných požiadaviek a rozdelenia zisku;

Zamestnanci a prijímanie zamestnancov

24. konštatuje, že v decembri 2019 bolo v spoločnom podniku IIL 2 celkovo obsadených 53 pracovných miest (48 v roku 2018) z 56 pracovných miest v pláne pracovných miest;

25. konštatuje, že podľa správy Dvora audítorov spoločný podnik v roku 2019 výrazne stabilizoval situáciu, pokiaľ ide o jeho zamestnancov, konkrétne sa znížila miera fluktuácie zamestnancov z 21 % na 5,6 %, počet prípadov dlhodobej práceneschopnosti klesol zo štyroch na jednu osobu a využívanie služieb dočasných agentúrnych zamestnancov sa znížilo z 5,1 na 3,8 ekvivalentu plného pracovného času;

26. konštatuje, že na konci roka 2019 pracovali v spoločnom podniku IIL 2 štátni príslušníci 13 členských štátov, pričom v prípade štyroch z nich to bol jeden zamestnanec; poznamenáva, že 72 % z 53 zamestnancov boli ženy a len 28 % boli muži;

27. vyzýva spoločný podnik IIL 2, aby zaviedol povinný systém odbornej prípravy pre nových pracovníkov a už aktívnych zamestnancov;

Vnútorný audit

28. konštatuje, že Útvar pre vnútorný audit (IAS) vydal v júni 2019 strategický plán vnútorného auditu spoločného podniku IIL 2 na roky 2019 – 2021 na základe výsledkov posúdenia rizika, ktoré IAS vykonal v decembri 2018; okrem toho konštatuje, že spoločný podnik IIL 2 pokračoval vo vykonávaní akčného plánu vyplývajúceho z audítorskej správy za rok 2018 s názvom Koordinácia so spoločným centrom podpory (CSC) a zavádzanie nástrojov a služieb CSC v spoločnom podniku IIL 2 a že v januári 2020 bolo odporúčanie týkajúce sa spoločného informačného systému programu Horizont 2020 uzavreté;

Vnútorná kontrola

29. berie na vedomie zistenie Dvora audítorov, že spoločný podnik IIL 2 zaviedol spoľahlivé postupy *ex-ante* kontroly založené na finančných a prevádzkových administratívnych previerkach a že koncom roka 2019 zaviedol nový rámec vnútornej kontroly a vypracoval ukazovatele na posúdenie účinnosti kontrolných činností pre všetky zásady vnútornej kontroly a súvisiace charakteristiky; ďalej konštatuje, že rok 2019 bol druhým rokom, keď spoločný podnik IIL 2 vykonával vlastné posúdenie svojich činností vnútornej kontroly podľa nového rámca; vyzýva spoločný podnik IIL 2, aby orgánu udeľujúcemu absolutórium predložil správy o vykonanom sebahodnotení;

30. konštatuje na základe správy Dvora audítorov, že v prípade priebežných a konečných platieb v rámci siedmeho rámcového programu vykonáva spoločný podnik IIL 2 audity *ex post* u prijímateľov, keďže v prípade žiadostí o preplatenie nákladov projektov v rámci programu Horizont 2020 je za audity *ex post* zodpovedný útvar Komisie pre spoločný audit, a že na základe výsledkov auditov *ex post* dostupných na konci roka 2019 vykázal spoločný podnik v prípade projektov siedmeho rámcového programu reprezentatívnu chybovosť vo výške 2,05 % a zvyškovú chybovosť 0,66 % a v prípade projektov v rámci programu Horizont 2020 (zúčtovanie a záverečné platby) reprezentatívnu chybovosť vo výške 0,85 % a zvyškovú chybovosť 0,52 %; okrem toho konštatuje, že podľa návrhu nariadenia (EÚ) č. 1291/2013 ([2]), ktorý predložila Komisia, by konečným cieľom malo byť dosiahnuť pri ukončení programov po zohľadnení finančného vplyvu všetkých auditov a opatrení v oblasti korekcií a vymáhania zvyškovú chybovosť čo najbližšie k 2 %;

31. s uspokojením konštatuje, že Dvor audítorov vo svojej správe uvádza, že kontroloval náhodný výber platieb v rámci programu Horizont 2020 uskutočnených v roku 2019 na úrovni konečných príjemcov s cieľom potvrdiť chybovosť auditov *ex post* ako súčasť kontrol operačných platieb a že tieto podrobné audity nepreukázali žiadne významné chyby ani nedostatky v kontrolách u príjemcov spoločného podniku IIL 2 zaradených do vzorky;

([2]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1291/2013 z 11. decembra 2013, ktorým sa zriaďuje program Horizont 2020 – rámcový program pre výskum a inováciu (2014 – 2020) a zrušuje rozhodnutie č. 1982/2006/ES (*Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 104*).

32. poznamenáva, že Dvor audítorov v rokoch 2018 a 2019 preskúmal vzorku auditov *ex post* vykonaných útvarom Komisie pre spoločný audit a ním najatými externými audítormi; uvádza, že zvyšková chybovosť vykázaná za sedem spoločných podnikov programu Horizont 2020 (Výskum manažmentu letovej prevádzky jednotného európskeho neba, Čisté nebo, spoločný podnik IIL 2, palivové články a vodík, elektronické komponenty a systémy pre vedúce postavenie Európy, priemyselné odvetvia využívajúce biologické materiály a Shift2Rail) v ich príslušných výročných správach o činnosti nie je priamo porovnateľná s chybovosťou vo výdavkoch Komisie na výskum uverejnenou vo výročnej správe Dvora audítorov za rok 2019;

33. s uspokojením konštatuje, že pokiaľ ide o prípady podozrenia z podvodu, spoločný podnik IIL 2 v roku 2019 neidentifikoval žiadne nové prípady nezrovnalostí alebo podozrenia z podvodu pri riadení svojho projektového portfólia a nedostal od Európskeho úradu pre boj proti podvodom žiadne otázky ani žiadosti o informácie;

Prevencia a riešenie konfliktov záujmov a transparentnosť

34. poznamenáva, že spoločný podnik IIL 2 prijal pravidlá o konflikte záujmov a uverejnil životopisy a vyhlásenia o záujmoch svojich členov správnej rady;

35. konštatuje, že v roku 2019 spoločný podnik IIL 2 zaviedol etický rámec po tom, ako správna rada prijala politiku spoločného podniku pre iniciatívu pre inovačné lieky 2 týkajúcu sa ochrany ľudskej dôstojnosti a predchádzania psychickému obťažovaniu a sexuálnemu obťažovaniu; berie tiež na vedomie prácu vykonanú s cieľom pripraviť správnu radu na prijatie usmernení spoločného podniku IIL2 o oznamovaní protispoločenskej činnosti začiatkom roka 2020;

36. berie na vedomie, že prebiehajú rokovania a prípravné práce na vytvorení iniciatívy Inovate Health Initiative (IHI), ktorá by mohla nadviazať na spoločný podnik IIL 2; konštatuje, že kľúčovými cieľmi iniciatívny IHI by malo byť prijatie plne vyvážených a transparentných rozhodovacích procesov, nepretržité monitorovanie environmentálnych a sociálno-ekonomických vplyvov a zavedenie nového systému, ktorý pomôže zabrániť tomu, aby partneri zo súkromného sektora neboli schopní plniť svoje finančné záväzky; vyjadruje poľutovanie nad tým, že takéto úsilie o zlepšenie sa nevynaložilo už v roku 2019 s cieľom zlepšiť výkonnosť a transparentnosť spoločného podniku IIL 2.